

A lap szellemi részére vonatkozó minden közlemény a szerkesztőség nevére küldendő.

Kiadóhivatal:

Strausz Sándor könyvkereskedése. Ide küldendők az előfizetési díjak, nyiltterek és hirdetések.

MURAKÖZ

magyar és horvát nyelven megjelenő társadalmi, ismeretterjesztő és szépirodalmi hetilap.

Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.

Előfizetési árak:

Egész évre 8 kor
Fél évre 4 kor
Negyed évre 2 kor
Egyes szám ára 20 fillér.

Hirdetések jutányosan számítottak.

Nyilttér petitaera 50 fillér.

Felelős szerkesztő:
ZRINYI KÁROLY.

Főszerkesztő:
MARGITAI JÓZSEF.

Kiadó és laptulajdonos:
STRAUSZ SÁNDOR.

Néhány szó a város fejlesztése érdekében.

Mult számunkban megemlékeztünk arról, hogy Csáktornyan postapalotát terveznek s hogy a határrendőrség számára is állandó hajlékról gondoskodnak.

Hírt hoztunk, hogy a város nem zárkózik el ezeknek a megvalósítása elől. Mi is nagyon fontosnak tartjuk a tervet. Nemcsak célszerűségi szempontok esnek itt elbírálás alá; de figyelembe veendő itt az is, hogy helyes megoldásuk határozottan a város fejlődésére, jövőjére kiható befolyással van.

A postaépület építése már valóságos tengeri kigyója a városnak. Eleinte a kincstár kötötte meg magát; utóbb meg a hibás számítások alapján a képviselőtestület vonta vissza a már korábban hozott engedélyező határozatát. Most már a harmadik fejezete bonyolódik le az építkezési ügynek. Ez remélhetőleg kedvező eredményt végződik; mert most már a kincstár is engedett melegségéből s úgy látszik, belátja, hogy a várostól még sem kívánhatja azt, hogy a postaépület kedvéért jelentékenyen megkárosodjék.

A másik terv újabb keletű. Az »Adria gőzhajózási részvénytársaság a városon kívül épületeket akar emelni a határrendőrség s az Adria hivatalnokainak elhelyezésére. E célra meg akarja venni a Barakka-féle telket.

Úgy látszik ez se akar simán menni: mert a képviselőtestület ezt a telket eladni nem, csak bérbé akarja adni. Másrészt meg egy 800 öles ingatlanát kínálja a társaságnak, hogy a pezsgőgyár mellett építkezzenek.

Két építkezéssel állunk tehát szemben, melyek hivatva volnának lendíteni városunk fejlődésén — s mindegyiknek megvalósítása nehéz akadályokba ütközik.

Amikor a kérdéshez lapunkban hozzászólunk, nem az anyagi oldaláról latolgatjuk mert nehéz engedékenységet tanácsolni ott ahol a város közvagyonáról van szó. Senkinek elprédálni valója nincsen, legkevésbé Csáktornyanak, melynek a magas községi pótléktól ügyis már fóni kezd a feje. De mérlegeljük fontossága szerint, mert megoldását egy olyan mozzanatnak tekintjük, mely a város fejlődésének egy újabb lökést van hivatva adni.

A jövőnek vélünk tehát szotgálatot tenni, ha az építkezési ügyeket bonczolgatjuk.

Nézetünk szerint leghelyesebb volna, ha a postaépületet a Dorner-féle telken építenék. Építkezés céljából is hasznosabb volna ez. Mert ha a régi városháza helyére kerül a posta, egy régi épület helyén épül az. Legfőleg a város egyik utcája nyer szépirodalmi tekintetben általa, de épületeinek a száma ezzel nem szaporodik. A lakásmezei-riákon tehát éppenséggel nem javít.

Míg ellenben, ha az Erzsébetlér és a Hunyadi-utca sarkán épül fel, nemcsak új

épület nyerünk általa, de új középpontot is teremtünk vele. Az új postapalota maga után vonná az Erzsébetlér és a Hunyadi-utca kiépítését. Láttuk újabban a tanítóképzőnél és a kaszárnyánál, hogy támadt nyomukban az építkezési kedv a Rákóczi- és a Festetics-utcában!

A városra tehát sokkal előnyösebb volna, ha utóbbi helyen épülne a bérház. A forgalom tekintetében is indokoltabb volna, az itt való építkezés: hiszen a város terjeszkedése folytán már is erre felé van az egész város középpontja.

Ami a határrendőrségi építkezéseket illeti, erre nézve is megvan a magunk nézete. Azt ajánljuk, találjanak módot arra, ha anyagi áldozatok árán is, hogy ezek a Hochsinger-féle szeszgyár mellett létesüljenek.

Sokféle szempont szól amellett, hogy ezek az épületek itt, és ne a varasdi országtól mellett épüljenek. Az első szempont az, hogy nálunk a határrendőrséget állandósítjuk, sőt ha a rendőrség Csáktornyan megfelelő elhelyezést talál, szaporítani is fogják; mert már is tervezik, hogy a határrendőrség gyűrűjébe Csáktornyan kívül más községeket is bevonjanak. Ezzel a személyzet is megszaporodik. Új tisztviselők jönnek, a legénység létszáma is megnövekedik.

A második szempont azt kívánja, hogy ott mozdítsuk elő a város fejlődését, ahol a természet szerint kínálkozik. Úgy is megvan a fejlődési vonal szakítva. Hozzuk ez építkezés által a vasúti állomást közelebb a városhoz. Ezt csakis az innessé építkezéssel valósíthatjuk meg. Ez esetben azonban a város kikötheti, hogy az épülendő házak a város szépülését is mozdítsák elő.

Amikor telket jelölünk ki egy ily nagyobb szabású építkezésre, figyelemmel kell továbbá lennünk az épület lakóinak kényelmére, családi körülményeire is. Azt pedig mindenki belátja, hogy a Barakka-féle telken épült házak lakói sokkal könnyebben érintkezhetnek a várossal, sokkal kényelmesebben küldhetik be gyermekeiket az iskolákba, mint ha a pezsgőgyár szomszédjai lennének. Minden tekintetben sokkal jobb volna tehát az érintkezés akkor, ha ezen a helyen épülnének a határrendőrség és az Adria helyiségei.

A döntésnél ne tekintsen tehát a város csakis az anyagi szempontokra, hanem értékelje az összes figyelembe veendőket. Leginkább pedig azt, hogy a tisztviselőkkel, rendőrökkel városunk fogyasztó közönsége is megszaporodik; meg hogy az építkezés folytán nem egy lakás szabadulna fel a városban. Egy csapásra 4—10 lakás is kiürülhet, ami türethetetlen lakásviszonyainkon nagyot lendítené.

Meg kell szívlelni végül azt is, ha a megegyezés létre nem jön, — az Adria nem jön ide, a határrendőrséget is esetleg elviszik,

vagy a legjobb esetben mostani keretében marad s a lakásbajokon se volna segítve.

Nyugodtan nézünk a tárgyalások elé, mert reméljük a legjobbat.

Vázlatok az erdőgazdaság köréből.

Irta: Földváry Miksa.

I.

A Muraközben, különösen a hegykerületekben számos olyan kisebb magán erdőbirtok fekszik, melyek az 1898. évi XIX. törvénycikk 1 §-a alapján nem vették állami kezelésbe s melyek tulajdonosai, tekintettel az erdőbirtok csekély kiterjedésére, külön szakértő erdőtisztet sem tarthatnak.

Az erdőkezelést tehát maguk a birtokosok teljesítik azon hagyományok alapján, melyeket elődeiktől örökölték. Erdejüket gondozzák úgy, a mint azt jónak látják, a mint arra képesek; de mégis gondozzák és fentartják, a mi józan gondolkozásukat és előrelátásukat eléggé dicséri.

A faárak néhány év óta tapasztalt hihetetlenül gyors és nagymértékű emelkedése, az úgy nevezett vágásra érett erdők ugyan olyan arányu kevesedése nagyon is megfontolandó intő jel az erdőbirtokosokra nézve, hogy erdejük faanyagával takarékosan bánjanak, s a letarolt erdők felújításáról önmaguk iránti kötelességből azonnal és hathatósan gondoskodjanak, mert a mint a mezőgazda is az aratás után azonnal felszántja földjét, hogy a jövő évben ismét arathasson, s nem hagyja azt éveken át parlogni heverni, épen úgy az erdőgazdának magának is gondoskodnia kell erdeje mesterséges felújításáról és nem szabad ezt egészen a természetre bízni.

Ezen állítással szemben gyakran voltam már kénytelen hallani azon ellenvetést, hogy lám azelőtt sohasem vetettek, sem nem ültettek s mégis voltak erdők és maradtak fenn sokkal szebbek, mint a maiak.

Némi igazság van ebben az ellenvetésben. Tény az, hogy az őserdők, melyekből Magyarországon ma már csak a Kárpátok bércein látni elvétve töredékeket, nem az ember munkás keze hozta létre, de ebből az ellenvetésből folyó következtetés már nem állja meg helyét.

Feltétlenül igaz az, hogy a természetes úton is újulhatnak fel az erdők, a mag lehullása és a tuskó kisarjadzása folytán. Nagyban is alkalmazzuk ezen olcsó felújítási módot. Azonban csak ott, a hol ez lehetséges és a hol a teljes felújulás biztosítva van.

De most már kérdelem én: hogyan létesüljön újra erdő azon a helyen, melyről és melynek környékéről az összes magtermő fákat kivágták és az esetleges sarjadzásra képes tuskókat kiástuk a földből?

Az ilyen helyen csak úgy létesíthetünk

ujból erdőt, ha a talajba makkot, magot vetünk, vagy facsemétét ültetünk.

Az erdő természetes és mesterséges felújításáról fogok a következőkben egyet-mást elmondani azon kisebb erdőbirtokosok okulására, kikről a bevezető sorokban szóltam. Távoll áll tölem, hogy itt tudományos fejtegetésekbe bocsátkozzam, ez ellenkező céllal, melyet a speciális helyi viszonyok szem előtt tartásával elérni óhajtanék.

Az erdőgazdaság nagy köréből a felújítást kaptam ki időszertől voltánál fogva, lévén épen most az őszi erdőültetések ideje. Ezen körülmény indít egyszersmind arra is, hogy a különböző felújítási módok szisztematikus beosztásáról eltekintsek s úgy tárgyaljam ezen cikk keretében, hogy kitűzött célokat hűen szolgálja.

Általában véve megkülönböztetjük a természetes és mesterséges felújítási módot, mindegyikben ismét több módot az erdőalak, fanem, talaj stb. szerint.

A mesterséges felújítási módnak vidékünkön a leggyakoribb alakja: a csemetékkel való ültetés, melyet leginkább szálerdőkben alkalmazunk a tarvágás után.

Mielőtt tovább haladnék, szükségesnek tartom megfontolni azon kérdésre: mi is az a szálerdő?

Szálerdő alatt oly erdőt értünk, mely magról kelt, egy és ugyanazon korú faegyedekből áll s melynek végcélja a szálfanya. Keletkezésének ezen meghatározását nem befolyásolja azon körülmény, ha csemeték ültetése által jött létre, mert ez esetben a magot egy kijelölt külön területen, a csemetekertben vetjük el és az itt nevelt csemetékét 2—3 éves korukban kiszedve a vágás területen ültetjük el.

Fanem tekintetében szálerdő üzemnél vidékünkön leginkább a löngyfát alkalmazzuk, miért is a tűlevelűeket és más lombfákat ismét csak mellőzöm.

Miután a kihasználásra kijelölt erdőterületet teljesen letaroltuk, szükséges azt az ültetéshez előkészíteni. Ez abban áll, hogy nem csak az az elnyösen értékesíthető faanyagot szállítjuk el a vágásterületről, hanem a rőzsétől és szélszort forgácsától is kitakarítjuk s alsó lapályos és jó termőföldű részét mezőgazdasági elő- és bőszes művelés mellett sorban csemetével keültetjük.

De kérdezheti tölem a birtokos: honnan szerezzé be a csemetét?

Ha erdő területe elég nagy, például legalább 40—50 katasztrális hold, akkor lehet saját területén egy csemetekertet létesíteni és abban nevelni a szükséges csemeteket. Ez azonban már több szakképzettséget követel meg, a laikus birtokos maga rendszerint csemetét nevelni nem tud. De ez nem is szükséges, mert az állam ma már számos csemetekertet tart fenn, melyekből a birtokos szükségletét fedezheti, ha ez iránt a földművelésügyi m. kir. miniszteriumhoz folyamodik, hol a következő feltételek szerint utalják ki a csemeteket:

1. A kopár és vízmosásos területek beerdősítésére kért csemeték ingyen, vagyis a termelési költségek elengedésével bocsájtatnak a birtokosok rendelkezésére; a csemeték kiszedésével, csomagolásával s vasúthoz való szállításával járó ezer darab csemete után egy koronával számított költségekét azonban, valamint a vasúti szállítási költséget rendszerint a birtokosnak kell viselnie.

2. Kivételesen ezen utóbbi költségeket is az állam viseli.

3. Másféle erdőültetések céljaira is adhatnak csemeték, de csakis a tarifális ár megfizetése ellenében.

4. Némely esetben a termelési költségek 5%-a elengedtetik.

A csemeték kiutalása iránti folyamodványok megszerkesztésére, benyújtásának helyére és idejére vonatkozólag érdeklődőknek a m. kir. járási ergőgondnokság megadja a kívánt felvilágosítást.

A mint a birtokos a szükséges csemelennenyiséget beszerezte, rögtön el kell ültetnie a csemetékét, mert becsomagolt állapotban könnyen megfűlnek, elpusztulnak.

Magam is végeztem kísérletet az iránt, mennyi ideig tarthatók a csemeték veszély nélkül a csomagban. Ezen idő igen sok befolyásoló körülménytől függ. Néha 3—5 hétig is. Mindazonáltal nagyon tanácsos a csemetékét, ha vasúton szállítottak, azonnal kiváltani és elültetni. Ha azonban az ültetés valami oknál fogva akadályba ütköznék, akkor is rögtön el kell hozatni a vasútról kicsomagolni és hűs, árnyékos helyen elvermelni olyképen, hogy csomagunkint a kiásott árokba, verembe fektetjük a csemetékét és gyökerüket a kiásott földdel gondosan betakarjuk.

Az ültetés módját, valamint az ezen cikkben érintett egyéb kérdéseket a további cikkek fogják tárgyalni.

K Ü L Ö N F É L É K.

— **Felhívás.** Csáktornya nagyközség előjárósága figyelmezteti a nk. területén lakó mindazon adózókat, a kik adóhátralékban vannak, hogy adótarozásaikat a legközelebbi napokban annál bizonyossággal befizessék, mert ellenesben ellenük végrehajtási eljárás fog folyamatba vétetni.

— **A Nőegylet köréből.** A Csáktornyai Jótékonycélu Nőegylet f. hó 5-én Pálya Mihályné elnöklete alatt választmányi ülést tartott, melyen a folyó ügyeken kívül főleg a jövő év január hó 11-én tartandó s teasestéllyel egybekötött táncvigalom rendezése került tárgyalás alá. A táncestély rendezésére megalakult Pálya Mihályné elnöklete alatt a 24 tagból álló vigalomrendező-bizottság, mely lázas tevékenységgel iparkodik azon, hogy az estélyt a legszebb siker koronázza. Elhatározta a bizottság, hogy az estélyre két sátrat állíttat fel, melyekben Csáktornya nemeslelkű hölgyei fognak a vevő közönség számára teát és süteményt árusítani. — Az ülésen a választmány Kelemen Imréné, volt nőegyleti tag elhunytja fölötti részvételének jegyzőkönyvileg adott kifejezést. — Tudomásul vette Buday Jánosné, Dekány Mihályné, özv. Dugovich Pálné, Komlódy Teréz és Zsebok Jánosné tagoknak a nőegyletből való kilépését. — Uj tagokul felvettek: Dr. Bakos Gézané, Brauner Lajosné, Fejér Jenőné, Hajas Józsefné, Pataky Kálmánné és Somogyi Imréné. — A tagok száma jelenleg: alapító tag 1, rendes tag 90. — Végül a választmány kijelölte azon szegények névsorát, kik a tél folyamán tűzifa segélyben fognak részesülni.

— **Halálozás.** Özv. Fischer Rezsóné urnő okt. hó 27-én Kőszegen, 67 éves korában elhunyt. Az elhunytban Kolzig Károly helybeli déli-vasúti ellenőr nővérét gyászolja.

— **Arckép leleplezés.** Pataky Kálmán a helybeli áll. polg. fiú- és leányiskola igazgatója évekkal ezelőtt, egykori működése helyén, Alsólendvát megalakította a most

már szépen fejlődő Iparos-Olvásokör, a melynek Csáktornyára való kinevezettség tevékeny, ügybuzgó elnöke is volt. Az Iparos-Olvásokör tagjai most, — mint értesülünk — hálásak akarván maradni eltávozott alapító-elnökük emlékéhez, elhatározták, hogy Pataky Kálmán áll. polg. fiú- és leányiskolai igazgató arcképét életnagyságban megfestetik és azt a közel jövőben le is leplezik. Az alsólendvai derék iparosoknak ezen elhatározása valóban dicséretet érdemel, mert e tettükkel fényesen igazolják ama rajongó szeretetet, a melyet egykori alapító-elnökük iránt éreznek, s melyet mindvégig meg akarnak tartani.

— **A postai alkalmazottak nőülése.** A kereskedelmi miniszter egy most kiadott rendeletével a posta és táviró segédtisztjelölteket és növendékeket a nőüléstől eltiltja. A rendelet szerint, a ki segédtisztjelölti, vagy növendéki minőségben megnősül, úgy tekintetik, mintha állásáról lemondott volna, ennél fogva a szolgálati kötelék alól egyszerűen fölmentik.

— **Közönetnyilvánítás.** Festetics Jenő gróf ur ömeltósága a helybeli Kisdédővő-Egyesület számára 100 koronát volt kegyes adományozni. Az egyesület elnöksége ez uton fejezi ki leghálásabb köszönetét.

— **Vonat alá került tehén.** F. hó 4-én déltán a 3 ó 55 perckor Csáktornyára érkező személyvonat mozdonya alá került Kisszabadka és Csáktornya között a kisszabadkai plebános egy tehene, melyet a mozdony teljesen összemorzsolott. A vonat a nyílt pályán megállott, s csak 13 percnyi késéssel folytathatta további utját Csáktornya felé.

— **Agyonnyomta a gerenda.** Skrobác György VI. hegykerületi lakos 3 éves Márton fiára egy, az udvaron levő gerenda ráesett és agyonnyomta.

— **Szerencsétlenség.** F. hó 3-án este 8 óra tájban a helybeli vasúti állomáson, a fűtőház közelében a vágányok között Mágics Ferenc máv. alkalmazottat összetört felsőlábszárral találták meg. Valószínű, hogy tolatás közben történhetett a szerencsétlenség, mely a saját vigyázatlanságától származott. A súlyosan sérültet még aznap éjjel a varasdi kózkórházba szállították.

— **Szerencsétlenség.** Novák György boltornyai lakos 14 éves Mária leánya f. hó 6-án délelőtt, apja lakásán, a nyitott tűzhelyen tüzet rakva, a ruhája meggyuladt, s oly súlyos égési sebeket szenvedett, hogy életben maradásához kevés remény van.

— **Lopás.** Özv. Zenkovics Ferencné nagyedesi lakosnak m. hó 26-án, a lakószobájában elhelyezett ládjáját feltörték s abból 14 korona készpénzt elloptak. A csendőrség járőre a tettest Iváncsics József koprivai illetőségű egyén személyében, ki a károsnőnél mint napszámos volt alkalmazva, kiderítette, s tekintettel a tolvaj csavargó természetére, elfogta s a kir. járásbírósnak átadta.

— **Vége az éjjeli zenének.** A közrend szempontjából egy üdvös rendeletet adott ki a napokban Andrássy Gyula gróf, belügyminiszter. Ugyanis elrendelte, hogy ezentúl Nagy-Magyarországon szerelmes ifju a szerelmes leánynak szigorú büntetés terhe alatt nem adhat éjjeli zenét. A rendeletet tehát örömmel vehetik a közrend barátjai. Mind a mellett mégis fájlaható e rendelet, mert ismét kivész vele egy darab költészet ebből a sívár, hétköznapi világából.

— **Figyelmeztetés.** A csáktornyai önk. tűzoltó-egylet figyelmezteti a közönséget, hogy a városban egy az utóbbi időben ala-

kult fúvós zenekar működik, mely nem tévesztendő össze a tűzoltó-egylet zenekarával. Ez utóbbi most nyilvánosan nem játszik, csak gyakorol. A közönség előtt való szereplésének kezdetét e lapban közölni fogja.

— **Jegyzőválasztás.** A drávavásárhelyi jegyzői állásra pályázat hirdettetett. A kérvények f. hó 17-ig beadandók és 18-án lesz a választás.

— **A városi adóügyi jegyző felfüggesztése.** Szondy Béla helybeli adóügyi jegyző hivatali sikkasztás miatt állásától felfüggesztetett. Helyetteséül Kummert Sándor okl. jegyző rendeltetett ki.

— **Cimbalom ujdonság!** Erdélyi Dezsőől ismét egy újabb cimbalomfüzet jut közközre és pedig ezúttal egy remek szép klasszikus dalokat tartalmazó füzet jelent meg. Ugyanis Mendelssohn-nak 6 legszebb dalát írta át cimbalomra oly hálásan, hogy öröme telhetik benne minden cimbalmozónak. A 6 Mendelssohn dal ára: 2 korona 40 fillér. Megrendelhető Strausz Sándor könyv- és zeneműkereskedésében Csáktornyan.

— **A perlaki kaszinó pöre Rakovszky ellen.** A perlaki kaszinó, mint ismeretes e lap olvasói előtt, Rakovszky István képviselőházi alelnök ellen becsületsértési pört indított. Ugyanis a kaszinó a képviselőválasztások izgalmas napjaiban cigolyózta Habus Mihály perlaki plebánost, mire Rakovszky István azt jegyezte meg, hogy a perlaki kaszinó, úgy látszik, nem tűr meg kebelében tisztességes embereket. Magánvádra a keszthelyi büntető járásbíróhoz el került a dolog. A bíróság a nélkül, hogy a háztól a mentelmi jog felfüggesztését kérte volna, eljárt az ügyben. Ebben Rakovszky István mentelmi jogának sérelmét látta és ezt f. hó 7-én a képviselőháznak be is jelentette. A ház a mentelmi bejelentést minden vita nélkül tudomásul vette és a mentelmi bizottsághoz utasította.

— **Népesedési statisztika.** Születtek: Okt. 18. Tóth Sándor urad. hivatalszolga és neje Horváth Jusztina fia Ferenc. — Okt. 22. Vaszari Gyula kovácsmester és neje Cvetkovic Mária fia Károly. — Okt. 20. Weisz Sándor vegyes keresk. és neje Steiner Margit leánya Ella. — Okt. 11. Kraschovetz József kereskedő és neje Tódor Karolin leánya Róza. — Okt. 25. Soltics István földműves és neje Koros Mária fia István. — Okt. 26. Kovacsics István földműves és neje Tkalcsec Verona leánya Teréz. — Okt. 22. Vugrinec Ilona házicseléd, fia István.

Meghaltak: Okt. 28. Horváth Ilona 20 hónapos, Lodner Mária 2 éves.

Házasságot kötöttek: Okt. 24. Kollarits István cipész segéd és Jaklin Teréz. Okt. 28. Gyarmati József közs. tanító és Alszegehy Ilona.

— **Szólóltványokat** fajtiszta hazai és amerikai elsőrendű minőségben és nagy választékban szállít kezesség mellett legolcsóbb árban Vityé Miklós jónévi szőlőoltványtelepe Ós-Csanádon, Torontálmege. Faj- és árjegyzéket az intézőség kívánatra ingyen és bérmentve küld.

— **Tisztújítás.** Zalavármegyében az 1901 évi december hó 16-án tartott tisztújításra az 1886 évi 21 tc. 79. §-a értelmében hat évre választott tisztviselőik megbízása a f. év végével lejárván az általános tisztújítás december hó 16-án lesz megtartva. A vármegye főispánja a hivatalos lap 51. számában tette közzé a pályázati hirdetményt. A törvényhatósági bizottság ugyanis 47 tisztviselőt választ, és pedig alispánt, főjegyzőt, főügyészt, árvászéki elnököt, két I. osztályú, négy II. osztályú és három III. osztályú aljegyzőt, nyolc árvászéki ülnököt, tizenhárom főszolgabíró, hét I. osztályú és hat II.

osztályú szolgabíró. A pályázati határidő 1907 évi november 30-ika.

— **Fajtiszta minőségű, meszes talajra is legjobban használható csemege és borfaja szőlőoltványokat** legolcsóbb árban szállít a legjobb hírnévnek örvendő Vállalati szőlőtelep Billeden, Torontálmege, melynek faj- és árjegyzéke, kívánatra ingyen és bérmentve megküldetik.

— **Körözés.** Zorcsec Mihály zalaujvári születésű és illetőségű gazdasági cseléd ellen, ki gazdáját felmondás nélkül elhagyta és ismeretlen helyre távozott, a helybeli főszolgabírói hivatal a körözését elrendelte.

— **Szent Imre Ünnepe.** A csáktornyai áll. tanítóképző-intézet katolikus növendékei mult hét keddjén délelőtt 9 órakor védő szentjüknek, Szent Imrénak névünnepe alkalmából a helybeli róm. kath. templomban ünnepélyes istentiszteletet rendeztek. A tanítónövendékek igazgatójuk és a tanári kar vezetésével vonultak a templomba. Az ünnepi misét Kecskés Ferenc esperes-plebános, egyházkerületi tanfelügyelő végezte nagy és fényes kezdettel. Az asszisztenciát Rozman Róbert zárdafőnök és Tislér Timót hitoktató látták el. Szent mise közben a szöszékről Varga Wolfgang hittanár hazafias szellemtől áthatott szent beszédet tartott az ifjuságnak Szent Imre herceg életéről. Az istentisztelet alatt Varga W. hittanár gyönyörű orgonajátéka és éneke. nemkülömben a képezdei ifjusági énekkar csak emelték az ünnepély magasztosságát. Az ifjuság ugyanaz napon a szt. gyónás és áldozásban is részesült.

— **A Liniment Capsici comp.,** a Horgony-Pain-Expeller Igazi, népszerű háziszerré lett, mely számos családban már sok év óta mindig készletben van. Hátfájás, csípőfájdalom, fejfájás, közhvény, csusznd stb.-nél a Linimenttel való bedörzsölések mindig fájdalomcsillapító hatást idéztek elő; sőt járványkórnál, minő: a kolera és hányóhasfolyás, az altestnek Linimenttel való bedörzsöléssel mindig igen jónak bizonyult. Ezen kitűnő háziszert jó eredménnyel alkalmaztatott bedörzsölésképpen az influenza ellen is és üvegekben: á 80 fillér, 1 kor. 40f. és 2 korona a legtöbb gyógyt. kapható; de bevásárlás alkalmával tessék határozottan: Riester-féle Horgony-Linimentet (Horgony-Pain-Expeller) kérni, valamint a »Horgony« védjegyre és a Rikhter cégjegyzésre figyelni és csak eredeti üveget elfogadni.

— **Esküdtzéki tárgyalás.** A nagykanizsai kir. törvényszék, mint esküdtbíróház f. hó 5-én tárgyalta Makovec Márton csáktornyai járásbeli lakos bűnügyét. Ez a gyanus külsejű, megrokkant, de szerelmes szívé 54 éves öreg ember, ki az öregasszonyok valóságos imádója volt, vádlottként állt az esküdtbíróház előtt. Makovec Márton ugyanis eddig már 15 évet és 2 hónapot ült az ország különböző fegyházaiban részint lopás, részint pedig azért, mert heves szerelmi lázaiban több ízben tullepte az illendőségnek törvények által védett határát. Utolsó bűntetését a vádlott mult év július 15-én töltötte ki és már másnap újból megkezdte viharos szerelmeinek folytatását. Ezen újabb, négy ízben elkövetett legdurvább erőszak elkövetéseért az esküdtbíróház Makovec Márton 10 évi fegyházbüntetéssel sújtotta. A védő semmisségi panaszt jelentett be.

— **A 13-ik járás.** Zalavármegye köz. igazgatásilag eddig 12 járásra volt beosztva. A vármegye törvényhatósági bizottsága f. év február hó 11-én tartott bizottsági közgyűlésében 59. jk. sz. a hozott véghatározatával Balatonfüred nagyközség székhellyel új járást szervez. A vármegye ezen véghatározatát Andrassy Gyula gróf m. kir. belügyminiszter f. év szept. hó 28-án 110,238. 907. II. sz. rendeletével jóvá is hagyta. Az új. balatonfüredi járás működését 1908. évi január hó 1-én kezdi meg. Az új járás a következőleg

osztatott be: 1. Balatonfüred nagyközség, továbbá 2. a felsőörsi körjegyzőséghez tartozó Felsőörs, Alsóörs, és Lovas; 3. a csopaki körjegyzőségbe osztatott Csupak, Arács, Balatonkővesd, Palóznak; 4. a nemespécselei körjegyzőséghez tartozó Nemespécseley, Nagypécseley, Vászoly, Balatonkisszőlős; 5. az örvényesi körjegyzőségbe osztatott Örvényes, Akali, Aszófő, Balatonudvari, Tihany és végül 6. a szentantalfai körjegyzőséghez tartozó Alsódörgicse, Kisdörgicse, Csicsó, Óbudavár, Szentjakabfa, Tagyon és Zánka községeket.

— **Meghívó.** A magyar szent korona országai vasutas szövetségének csáktornyai kerülete ma déltől 6 órakor rendkívüli kerületi gyűlést tart, melyre a kerület összes tagjait meghívja az elnökség. A gyűlés után a vasúti vendéglőben este 8 órakor társasvacsora lesz. Egy teríték ára 1 K 30 fillér.

— **15 évi fegyház.** A nagykanizsai kir. törvényszék, mint esküdtbíróház f. hó 7-én tárgyalta Baráth Mihály muraszerdahelyi lakos bűnügyét. Baráth, ki t. év július hó 29-én Muraszerdahely határában tőle különváltan élő feleségét öt lövéssel megölte, csütörtökön állt vádlottként az esküdtbíróház előtt. A bíróság Baráthot, ki szándékos emberöléssel volt vádolva, 15 évi fegyházbüntetéssel sújtotta.

— **Haza Amerikából.** F. hó 6-án körülbelül 60—80 ember Csáktornyan keresztül utazva, jött vissza Amerikából, miután — saját bevallásuk szerint — ott munkát nem kaphattak. A visszatértek a legnagyobb elkeseredésben, rongyosan, pénznélkül folytatták utjukat otthonuk felé.

Meteorologia.

Csáktornya észlelő állomás okt. havi meteorologiai feljegyzéseinek eredményei:

Légnyomás (0°-ra redukált) valódi havi közepe: 746.86 mm. 30 évi okt. havi közép: 747.43 mm.

maximuma: 755.6 mm. 11-én
minimuma: 739.0 mm. 30-án.

Hőmérséklet valódi havi közepe: 13.9 C°.
30 évi okt. havi közép: 10.6 C°.

maximuma: 23.0 C° 5-én
minimuma: 3.6 C° 23-án.

Párányomás havi közepe: 10.57 mm.
Relatív nedvesség valódi havi közepe:

88.7 %.
minimuma: 57 %, 11-én.

Felhőzet (0—10 skála) havi közepe: 3.7
Szélerősség valódi havi közepe: 1.5 méter

másodpercenként.
Csapadék havi összege: 66.5 mm. 30 évi

okt. havi közép: 103.0 mm.
legnagyobb csapadék 24 óra alatt 11.7 mm.

17-én.

Főmunkatárs: **Brauner Lajos.**

Nyilttér.*)

Nyilatkozat.

Mint hogy Kalchbrenner Ferenc urat f. évi augusztus hó 24-én indultatos felhevülésben sértő szavakkal illettem, azért ezen sértő szavakat visszavonom és ezután bocsánatot kérve, a történet felett sajnálatomat fejezem ki.

Stridó, 1907. október 22-én.

Lutár István.

Előttünk:
lfj. **Hanzsel József,**
Prekópa Károly
tanuk.

* E rovat alatt közölték nem vállal felelősséget a szerk.

Sve pošiljke se tičuće zadržaja novinah, naj se pošiljaju na me, urednika vu Csáktornya.

Izdateljstvo:

knjižara Strausz Sandora, kam se predplate i obznane pošiljaju.

MEDJIMURJE

na horvatekom i magjarskom jeziku izlazeći društveni, znanstveni i poučljivi list za puk
Izlazi svaki tjeden Jedenkrat i to: vu svaku nedelju.

Predplatna cena je:
Na celo leto 8 kor
Na pol leta 4 kor.
Na četvert leta 2 kor.
Pojedini broji koštaju 20 fil.

Obznane se poleg pogodbe i fa računaju.

Odgovorni urednik:
RHOSÓCZY ELEK

Glavni urednik:
BEZENHOFER MIHÁLY

Izdatelj i vlastnik:
STRAUSZ SÁNDOR.

Zavažajmo pute!

Vu nešterom mestu ljudi, sami od svoje volje samo nečuju nit ono zvršiti, kaj bi najprvič njim bilo na hasen. Sve samo onda napraviju, ako od gosp. sudca dojde oštra zapoved, da to i to se pod kaštigom napraviti mora. Svi skupa pripoznamo, da nebi bili hasnoviti zakoni, pak da nebi ljudi s naredbami ravnali, jako malo šteri bi si znal i štel u vezdašnjem svētu pomoći, i malo šteri bi mogel bar po nečem živeti.

Vidimo, da kroz takov način su došli ljudi i do lépe marhe. Kajpak, imeli su ljudi i predi krave; nešteri gazda je po 5—10 glav rogata marhe imel; nego na protuletje su je jen k drugomu pomagat išli zdigati; pak onda su ove sve ne bile tulko vrédne, kak ve 2—3 kaj ima. Nigdar si nišče ne stém glavu tri, da lepša rogata marha vekšuv vrédnost ima, i više hasna nam da. Još dobro pótim, da sam si prvič jednu jako lépu, švajcarsku (kuhlandsku) kravu kupil, svi poznanci i prijatelji su mi rekli, kaj očem tu s takvom kravom, to je né za naš kraj, za naš vidék, tu samo tak male šakulje valjaju. Dobro—dobro, sam si mislil, znam ja, kaj delam. Za par lét, da sam več mogel i nekaj prodati, kak veliko čudo je to bilo, da sam ja telicu mogel tak drago prodati, kak nešteri dost lépoga konja. — Velim jako hasnovite su nam varmedjinske i sudcove naredbe, ar zvun drugih hasnovitih poslov, poleg ovih su došli ljudi do vrédne i lépe marhe. Zbog ove pohadjaju ve naš kraj bolje i trgovci, i moreju njim ljudi sve po dobri ceni prodati. —

Jesu opet i takve naredbe, da moramo občinske pute popravljati, i gdé je potrebno, v red postaviti. Samo da su je i takvi puti, na štere ove naredbe nespadaju, pak ljudi ove na svoju največšu škodu zanemariju. Vi se peljate po ovi puti; vi je hasnujete. Vaša marha moraju velikoga terha peljati, na protuletje i v jesen negda po takvom blatu, da spraznimi koli zaguneju. Mislim, to vam više gosp. sudec nemoraju zapovedati, da bi si i ove pute v red postavili, štere samo vi sami hasnujete. Im ako lépu marhu očete imeti, onda si ju i čuvati morate. Zabada v je hranite, ako je pak pretešite i jako zmučite. —

Glejte si dvore, da deždj opadne. Po celóm dvoru morate deščice, črepenje, cigla i kajkake takve stvari namétati, ar bi vam se drugač sare grabile. V kuliki mesti onda ne moći po putu, po vulici iti! Pred svojom hižom ima mlaku, pred oblokom na putu mezivo, pak si nebi zavozil, ar je on to né dužen,

Ja mislim, da mi né potrebno to ovdí raztolnačiti, ar znam, da ste osvedočeni, i da to svi znate, da je to beteg, kuga i največša nesreča jednoj občini, gdé se po vulici mlake skup scédjaju, gdé su po dvori

libre, gdé su okoli občine svakojačke grde vode, jezerišča, ar tam je prvič jako hudi zrak, drugoč pak su tam hiže jako mokre, vlažne, hladne, i kvartelji nezdravi. —

Kaj je bolje tomu zrok neg to, da se orinas tak jako širiju i da imaju moć svakojački betegi, kak: zimica, prsna bol (sušica, heptika), sakojački pogibeljni detečji betegi, glavobol, očja bol (trachoma) i drugi pogibeljni betegi. —

Zakaj si nebi zavažali dvore i vulice im vaše selo se izvisi, ako bude lepše. Pak glejte, navadno v zimi taki čutimo, ako nam je obuča né čisto vu redu. Siromaška mala deca pak skorom nigdar nĕmaju povoljnu obuču. Ve, ako vun ide, taki su mi pune vode i blata. K tomu ga još pošiljamo sim i tam, mora iti vu največ mesti, vu drugo selo, po zločestim putu vu školu; kak se onda nebi siromaško dete pokvarilo!? Pak makar su mu i dobre škornjičke, po vodi, po blatu se moraju smočiti, i kroz zato se dete mora prehladiti. Onda iščete zrok med šostari i šnajdari, krivite nebo i zemlju, samo to nečete pripoznati, da ste vi sami krivi, da poleg vaše nemarnosti zgubi čuda ljudi i mnogo siromaška dece svoje zdravje. Štero dete prinav v zimi je ne barem jedenput betežno? Izda sreća, ako roditelji to mam spaziju, da dete zbeteža!

Kaj bi pak rekel za steze, za prečece, kud vu cirkvu, vu školu, ili po drugim poslu hodite? Nĕsu drugo, kak s blatom napušćeni jarki. Čast i poštenje nešterim obćinam, gdé ne samo zavoziju ove steze, nego v leti z skrajov i drača splĕjeju. Samo v kuliki mesti je to moći najli!? Idite gled, tam koli Čehovca.

V največ mesti, ako jedenput na jesen deždj počne iti, nigdar po putu pred hižami, nego pod vrti, i ne morti po stezi, nego po zemljaj, po polju more človek iti, i tak blato obhajati. Zakaj se onda širiju tak jako sakojački detečji betegi? Sve zbog toga.

Poglavari! Za svako takvo nedužno siromaško dete, štero v takvom betegu, zbog toga mora v mreiti, vi ste odgovorni; i vi ste zbog vaše nemarnosti tomu krivi, da smo jednu peršonu, jedno dete, jednoga človeka zgubili, koje bi negda još Bogu na diku, ljudem pak na veliku pomoć i hasen bilo moglo živeti i posluvati. —

Ove dnĕve imel sam malo časa, pak sam išel malo dalje, i pohodil sam si ũ više mesti moje dobre prijatelje. Kak žalostno sam moral videti, da pri takvi familiji, gde skorom nigdar nišče néje zbetežal, ve svi imaju oćinbol, trachomu. Ov strašni beteg neizmerno jako se širi med našim ljudstvom. Zakaj, ar nečuju posluhnuti naredbe gosp. doktora, pak zataji rajši betega, neg da bi na vraćto hodili, da bi se zvrćili, dok je još moći. Im znate, da čele občine moreju vu tom betegu zbetežati i nesrećne poštati; ar što se marljivo ne vraći, on oslepi. Pak

zakaj ne javiju poglavari one, šteri se skrivaju, da je treba na vizitu iti! Im prvič i takvomu nemarnomu človeku su na hasen, a nadalje, ne dase samo nebudemo nigdar rešili ovoga betega, nego još bolje se zakorenili med ljudstvom. —

— Vidite i ov beteg se samo vud drží, kud su nizine, kud su močvarna mesta. Po Medjimurju, na primer, se širi, a več na onkray Mure, po Gücseiju nĕma moći, makar oni ljudi i uvĕk imaju tu znami i med nam posla

Kaj je pak ovim drugim betegom zrok? Opet samo to isto, na kaj vas ja tak verno, potlam samo imam sreću tu med vami i za vas živeti, uvĕk opominjam i nagovarjam: Dajte, netrpíte vodu drugdĕ, samo u zdencu i vu potoku! Zavažajte, grabe mlake, libre tak podvori, kak i po putu. Nemorate mam jedno leto napraviti to sve. — Na prvi moji staciji, gde sam bil, sam zavažal 9 lét. Tu već zavažam 5 lét. Ako me dobri Bog poživi, pak ako budem tu, pak budem zavažal makar još 50 lét.

Koji idete negda malo dalje u svĕt, vidite nekaj lepšega, i velite: kak dobro živiju tam ljudi, kak lépo imaju na gruntu, tak kak pri gospodi! Tak i tu more biti. Sigde je blizu prodnica. Ako more nešćí negda vu ime božje nekomu dobro vćiniti, naj misli na onu siromašku decu, štera moraju po zimi i snĕgu, po deždju i blatu zdoma iti, pak naj dopelja 1—2—put zvun reda, rećimo, kaj rebi moral dopeljati, zemlje ili proja na put, na stezu, tak sam sebi i drugim jako vugoden i hasnoviti posel zvršiti. (Ovo je sve lépo i dobro, nego i to je istina, da bi vu vnojoj občini ljudstvo to napravilo, ali biro v je preleni za to skrb zeti i zbog toga su puti nezavozeni. Urednik.) Najmo anda samo to čekati, da nam gosp. sudec nekaj oštro zapovĕdaju, nego da nas negda zbog nećesa i pohvaliti budu mogli. Pak ako budete tak delali, budete hvale vrédni.

Vaš človek.

Dobri navuki za november mesec.

Z gazdov se vnoģiput norca dĕlaju, da se navĕk tužiju, kakva je goder letina. Da bi si takovi špikulanti odprli oći i pogledali bolje okolnosti poljodielavca, bi već previdli da se gazda netuži prez zroka. Z vun Medjimurja, po celim orsagu je huda letina bila. Malo je pšenice, hrži, sada i kuruza je na vnoģo mestah s falila. Pri nas, v Medjimurju je hvala Bogu dosta kuruze; svaki se hvati, da je više dobil, kak lani. — I gorice su samo gde-gde dobro obrodile. Istina, da je ono, kaj je obrodilo, jako kak konj, ali da bi samo više obrodilo. Tuća je napravila veliki kvar. — A doćesa je nateži dojtí, onoga je najmenje, i to je krma, tak da vnoģi gazda se čoše po zateljaku,

kak bu prehranil čez zimu siromašku maršicu. K tomu nas žalosti i to, da već den denes su prekorodno dragi ležaki i družina. Prije je dobio čovek za 36 najdalje 48 frti jakoga slugu, denes se već deklod od 5—6 frti na mesec niti v spomenek nepusti. A za česa naj sluga već 60—70 frti prosu na leto. K tomu drva su draga, pak da bi je samo čovek dobl.

Vera, da si čovek ova sva premisli, onda mu odide volja od gospodarstva i najrajši bi vušel, ali kam? — vmesec?

Od žetve je po najviše stranah strahovitna velika suša. Na vnoгих mestah su niti ne mogli sejati, i zato bu letošnja setva jako kesna. Pri nas, hvala Bogu, je ne moći to reći, nego v gornjoj strani orsaga stopram ve sejaju. Pri nas i v Banatu je dobro. A ve pak prejdem na posle, koje svačika gazda mora ov mesec zvršiti. —

Pod protuletnu setvu se već ve mora orati. Naši ljudi kak vidim, samo gde—gde orjeju v jesen, a najviše njih zapusti oral na svoj najveći kvar. Ako se zemlja v jesen gluboko zorje, čez zimu premrzne, tak da na protuletje se rezdrobi kak najfiniša votna zemlja. Druga tretja oral već mora plitva biti. — Ali žalost — pri nas v Medjmurju si samo nekoji daju to dopovedati, najveć njih se po svojem kvaru vući. —

Kak vam velim, zorjite si zemlje, dok vam vreme dopušta. Jesenska oral valja za jen mali gnoj. — Leži vu se vzeve vlagu, korenje se v takvoj zemlji leži širi v prhkoj zemlji k tomu zrak i toplota leži prejde zemlju a na to sve mora gazda paziti, ako očē, da mu nebu trud zabadav.

Jarki po setvah, kod vodu pustimo doli, se ve moraju kopati.

Gnoj se ve mora vun zvoziti, i najenput reztepsi. Samo po bregi je moći s tem čakati, da se moći bojati, da deždji ili voda doli zepere gnoja. —

Za čas se i marha zapre. Od se dob bude se marha na tenkoma hranila. Dojde napre repa, krumpir i t. d. Marhu pustimo vun svaki den, da se razgibljeju, prem mladi marhi je to jako potrebno.

Breju marhu moramo dobro hraniti i paziti na nje, da se nepokvariju ili prehladiju. Stalu i vu najvećsoj zimi moramo na čase rezluftati. Za to je najpriličneše vreme okolo poldneva, da vreme malo odпусти.

Vu vrtu skopajmo grede i pognojimo.

Vu sadovnjaku s pucajmo drevje, steblo s tupim nožom a zatim zribajmo s oštrom kefom a nazadnje operimo s jakim lugom, da s fundamo svakojačke kukce, črve jejci, koji se pod korom zdravaju. A proti zajcom ometajmo cepe s trstikom ili strnjem.

Drevje je moći već ve presejati. A kaj bumo na protuletje sadili, pod ono drevje se već ve moraju grabe skopati, da se zemlja čez zimu premrzne.

V gorice vozimo gnoja: za grobanje je ovo vreme najbolše. — S rigoliranjem se moramo žuriti, dok zemlja nezmrzne. Zmrzjenu zemlju nesmemo rigulirati. —

Senokoše se moraju čistiti, jednačiti i gnojiti. †

Vu žitnici se mora zrnje premetati, da se nepokvari i da žitki nevudriju vu njega.

Novo vino, koje je već zevrelo se mora dotočiti.

Čmelnjaki se moraju na zimu pripraviti, tojest koše moramo pokriti s šopom ili s čim drugim.

Do 15-ga novembra se mora četrti fertalj porcije platiti, kajti po 15-tim već intereša računaju.

KAJ JE NOVOGA?

— **Novi kr. notariuš.** Na mestu pokojnoga Ziegler Kalmána je minister imenoval Balla Emil doktora za kr. notarjuša. koj je već kancelariju 1-ga novembra prek zel.

— **Imenuvanje.** Za direktora čakovske preparandije je minister školskih poslov Zrinyi Karolya profesora imenoval. —

— **Boj med civilni i soldati.** Ne zaman veliju za letošnje vino, da bu jako kak konj, nego i pozna se ta jakost po svih krčmah, de se mužaki skup zideju na malu zabavu. S početka se stiha spominaju, kak da bi znali, da za čas dojde vreme, da se jen i drugi nalarmu dosti. Ako se čujeju popevke, šale pri takvoj zabavi proti tomu nesme nišči nikaj reći, ali — zali Bože — da malo de mine zabava prez svaje i bitke. Tak se pripetilo i vu Zalaujvaru, de su se toga dva tjedna dečki zabavljali s čakovečkimi ulaneri. S ovom prilikom su se posvadi, i Babok Imbru ulanera tak zbili, da su ga na pol mrtvog donesli v kasarnu, a zatim varaždinski špital i to s težkimi ranami. Žandarstvo već v rukah ima te lepe vtice, koji budu pred sudom dali odgovor za svoju preksenost.

— **Dobri rodjaki.** Četrtek tjeden su se zišli dva rodjaki v Prelogu v Hermanovoj krčmi na mali razgovor. Od kraja pomalen bunčekujeju, ali za čas se njim tak vidi, kak da bi glava žmetneša bila, kak navadno, a to samo od novoga vina, koje je tak lepo delovalo, da su već dobili volju i k politici. Počneju politizirati, s početka s jezikom a potle već s pesnicom, tak, da su se obedva skrvarili. Nego ta srd je samo kratek čas trpela i naši rodjaki, kak su se posvadi, tak su se pomirili, — i za kratko vreme opet nazaj pili, kak da nikaj nebi bilo med njimi. — Vu toj lepoj slogi su već na tuliko išli, da su se dospomenuli, kak bi se moći bilo razdeliti s gibučimi stvari, koje su bile krčmarove, jen i drugi potegne svoje, kaj je bilo za odnesti. Ali krčmar je to spazil i naši rodjaki su došli na zanjku. Kak su se šтели odškulati z krčme, v onim hipu se je včapili žandari.

— **Cukor bu faleši.** Prošloga tjedna su se zišli cukorfabrikanti iz celoga orsaga v Pešti na sednicu i zrekli, da budu od sada cukora pri svakom metercentu za jednu korunu faleše tržili. —

— **Povanje duhana** v Medjmurju. Zalavarmegjinsko Gospodarsko Društvo je molbenicu poslalo kormanu, da naj dopusti da se i v našoj varmedijji duhan pova. — Financminister je ove dneve odgovoril na molbenicu de veli, da v dolnjem Medjmurju nedopusti, duhana povati, jer ono mesto je već zdavnja podvrženo povodji i zbog toga je on řunduš ne sposoben za duhan povati, nego v gornjem Medjmurju dopusti da se na pojedinih mestah proba! napravi sulockim i vrtnim duhanom. Škoda da su Dolnje Medjmurje nē zeli gor, ar kak mi znano, v Dolnjem-Medjmurju je izvrstan duhan rasel, a osobito v Deržimorcu, Turčiču, Palinovcu i Palovcu. Zato s ovim putem opominjamo ove občine, da naj se oglasiju, da bu reč za to. Najbolje bi bilo, da se dospomeniju svojim g. notarijušom i prosiju gosp. velikoga sudca da naj njim bu na ruku i spomočjom Gospodarskoga Društva naj zhodi pri ministeriumu, da ako već v celim Dolnjem-Medjmurju nedopusti duhana povati, barem v onih občinah, koje su već prije povale duhana, i koje imaju zemlju za to. V ovom dopisu veli minister,

da do 1882-ga leta se poval duhan v Medjmurju, ali zbog velikoga vkanjila i švercarije se morala oduzeti dopust i zato i s ovom prilikom opominja gospodare da naj se čuvaju vu budućnosti takvih činov, ako očēju, da dojdou do lepoga dohodka, kojemu vnoги i vnoги medjimurec hodi još den denes svoje bogatstvo. Stara želja se vam anda spuni dragi medjimurci, ako to zadobite samo pazite, da opet neopadnete naza v takvu falingu, kak ste delali, dok se poval duhan, da ste vkanili orsaga, de ste samo mogli i zbog toga su vam prepovedali duhana povati. Vnoги i vnoгiput si je ljudstvo samo krivo, ako nedopustiju ono, kaj je za nas hasnovito. Moguće da jeden ili drugi pako pošteno dela, ali kaj hasni da poleg njih je vnoгo takovih, koji nikaj nedaju na poštenje i pravicu i poleg ovih moraju onda i najpravičneši terpeti.

— **Nove desetke.** Kletu majuša 1-ga budu stare desetke nutri pobirali i nove vndali. To je zbog toga bilo potrebno, kajti med vezdašnjimi desetkama je vnoгo falšnih. — Nove desetke budu malo menje, kak vezdašnje, k tomu na jakši papir drukane. Veždašnje desetke su čerlene, a nove budu modričaste, kak najlepša fijolica. Kak čitamo, 30 milijonov novih desetkah dojde v promet i to tak lepe, da ako nju k svetlošči obrnemo, bude premenjala farbu, kak najfiniši prelevanec.

— **Popravek.** Vu prošlim broju naših novinah čitam, da me je gospodin minister za školskoga savjetnika i za školskoga inspektora imenuval, i to za one magjarske škole, koje se nalaziju vu Horvatskoj i Slavoniji. Ova vēst tak, kak je tam napisano bilo, nije istina. Istina je, da me je predsednik (a ne minister) orsačke akcije, koja se je stvorila za obranu onih, koji su se izselili iz domovine (ne samo vu Slavoniju i Horvatsku, nego i kam drugam), za svojega školskoga savjetnika imenul a ne za školskoga nadzornika vu Horvatskoj i Slavoniji se nalazećih magjarskih školah. Zbog toga prosim, da se popravi, da me nije minister imenuval za školskoga savjetnika i da me nitko nije imenuval za školskoga nadzornika. To popraviť zbog toga prosim, ar se nečem s tuđimi perjami nakinčiti. Na mene potrošene lepe reči se zahvaljujem gospodinu uredniku i obećujem ovdi, ako mi gospodin Bog i nadalje zdravje i vrēme da, budem negda, negda i ja pisal vu »Medjmurje« za naš medjimurski puk, kojemu duševni i gospodarstveni napredak bude mi i na dalje tak na srcu ležal, kak vu onih prošlih 33 letah, vu kojih sem med njimi živel. Sa stovanjem Margitai Jozef.

— **Dojde red** na bunde! Zbogom lepa topla jesen! Dnevi počneju mrzii biti tak da vjutro nezna čovek, jeli bi mraza gledal ili svoj tenki reklečec, kojega mora v penziju poslati, ar duže se nemre boriti žnjim proti zimi. Svaki se tuži da ga zēbel jednoga za ruke, dugoga za noge, tretjega za vuha. A deca kažeju japi ljuknaste skorjice, da je doktoru pošle, drugač bu palec, koj je do ve prez svake pogibelji vun lukal z šolceka — vnoгo trpel. I mi stareši pregledavamo svoje bunde, jeli nebi mogli vu njoj tri mačke jednoga miša vloviti. S tom prilikom nebu škodilo se zmišljavati na prošla vremena, da je bila trda zima. — Strašna zima je bila 1410-ga leta, da je tinta zmrzla v tintarnici, a divje zveri se potegle vu sela i varaše i tam zmrzjenimi ljudmi se gostile. — 1700-ga leta je 31 gradov kazal termometer. Zvoni su spokali;

raštline sve pozeble i grozovito mnogo lju-
di i živine pomrzlo. — V prošlim stouletju
je jaka zima bila 1830, 1870 i 1886-ga
leta. A v ovim stouletju je lanjska zima bila
najtrdeša. I letos se slobodno pripravimo s
drvi, tak veli kolendar, ako očemo da nam
peč nezmrzne v hiži. O drva, drva, zakaj
ste tak draga?!

Z A B A V A.

Razmierje izmed zemaljskih visi- nah i dublinah.

Ja rad pripoviedam pripoviesti, koje
su ozbiljne a i takove, koje su vesele, pak
sam osviedočen, da se jedne i druge rado
čitaju, t. j. jedni rado čitaju ozbiljne, a dru-
gi pako one vesele. Mislim da neću faleti,
ako ovime sada i na katedru zajdem te kak
negdašnji stari školnik pričmem svakoga i
sliednjega podučavati naše zemlje obličje i
na njoj razmier med dubinama nutar u
zemlju i visinama gori nad zemljom. Polag
toga sam siguran, da ako ovo moje preda-
vanje nezategnem mnogimi preveč učenimi
navodi, več ako je liepo mojimi navadnimi
veselimi medjumetci, skraćene predložim
mojtm vriednim čitateljem, da će je svaki
rado, kakti zanimivi nruk čitati.

To je več svakomu dietetu poznato, da
naša zemlja nije jednaka kak tabla, gde
strina rezance miesi, te po kojoj iduć bi
čoviek do kraja došel, i onde na gatre na-
slonjen bi dole u tmično bezdno pluval. več
da je nieke vrsti krugla. Ta krugla je da-
kako tako velika, da se šnjom nijedan čov-
iek nebi mogel kruglati, — jedini njezin
stvoritelj bi to mogel; jer njezin promier
iznaša malenkost od 12.700 kilometarah i
tko bi ju hotel na okolo obiti, taj bi mo-
moral 40.000 kilometrah puta prevaliti. Kaj
to znamenuje, — kak je to daleko, to zna
svaki čoviek, kojemu su samo oni prvi, iz
dečinskih školah računi poznati i kojemu
je do mala fertal ure potrebno, dok po pra-
šnoj ili blatnoj cesti od jednoga kilometer-
nog stupa do drugoga dojde.

No, — ali niti površina te naše zem-
lje nije tak po reguli izdraklana, kak jedna
prava krugla, skojom je moguće svih devet
srušiti, a niti nije tak jednaka i gladka kak
je krčmenski pod za plesanje, na kojem se
se več mnoga dievojka poškliznula i pala u
bezdno — a mnogi mladić popiknul...
več je ona puklava, kehlava i u obće ne-
ravna, na kojoj se jedina površina morja,
kojega je dvie tretjine a tvrde zemlje samo
jedna tretjina, drži naravnog zakona okru-
gloće tako, da se od nje, najme površine
morske, punim pravom običava mieriti visi-
na i dubina zemlje, pak zato se čita po
knjigah, za mnoge nerazumljivo: »ov ili on
varaš leži deset metrov nad morem...»
i t. d. A to znači, da je taj varaš, kad bi
od mora jednaku liniju do njega potegnul
za deset metarah višji — hakti na brežulj-
ku — od mora, a za toliko je more pod
njim.

Sada bi mnogi bil znatiželjan znati,
koja je najveća dubljina na našoj zemlji, a
koja najveća visina, a ja mu nato odgovar-
am, da je to dvoje onak prilično jednako,
jer najveća dubljina je u tihom oceanu, a
ta iznaše najdubljem miestu 8513 metarah,
dočin. brig »Gaurisankar» u aziatskom hi-
malaya bregovju siže 8840 metarah u vi-
sinu. Anda si more svaki predstaviti dalji-

nu od osam kilometrih, kad bi ju čoviek
mogel dole obrnuti i po lojtri 8 kilometrah
i pol dole se spuščati, dok bi došel do
kraja. Ili si neka predstavi 9 kilometrih du-
gu lojtru, pak po njoj se na vrh »Gabri-
sankara» penjati! — Več po jednakom pu-
tu se ide 8 kilometrih daleko dvie ure, a
kamo li spuščati se po lojtri u dublinu ili
penjati se u visinu.

Za putnika anda, koj pieške putuje, je
to put, na kojem bi lsti više nego jednu
času pive ili jednoga fertala vina pod kro-
vitiela svojega spraviti mogel, ali u razmerju
prama promieru zemlje je to komaj tolika
dalečina, kak jedna zabodena igla ili vuž-
gana šibica, koju je igrajući se diete u kru-
glu od ilovače zabolo.

Granica vekivečnog sniega, naravski, je
u vrućih predelih višje stojeća nego na na-
ših briegovih, gde oriaš »Montblank» sa svo-
jimi 4810 metri visine tu stoji kak mali
sinek azijatskoga gospodina »Gaurisankara»
i gospodje »Aconcagne» u Ameriki.

Dakako, ptice se malo brinu za taj sni-
ežni, viečne smrti odiel: Lastavice lete do
njegove granice u naših alpah, orli puno
više od »Montblanka», a jastrebi dapače do
6500 metarah visine, te je anda podpuno
opravdano pririečje, ako je kaj težko za
dostići ili ako se čoviek hoće nečesa riešiti-
»Neka te jastreb nosi!»

A kaj pak si čoviek misli?

»Zakaj je Bog meni podielil moć mi-
sli i prosudjenja, zakaj mi je odvážnost u
dušu uciepil, ako ja nebi mogel dalje na-
predovati nego zračne ptice? Zakaj sem ja
prvi i najodličniji stvor božji, ako nebi mo-
gel svojom nogom stati na najvišjem briegu
i letiti nad oblaki?» — Pak onda su braća
Schlagintweit, kvji za takovo pogibeljno po-
duzetje i pravo ime nose, se baš tak viso-
ko odšetali, kak visoko jastrebi mogu leteti.
Dapače u balonu su nekoji prevzetno gje-
gjerni ljudi daleko preko najvišjih gorah
leteli te su dostigli visinu od 11.274 metrih.

Najvišje sgrade, čoviečjom rukom na-
činjene su naprama ovakovim u visinu uz-
dignutjem samo diećinska igrača... Bože
moj... do sad poznamo takovu sgradu
čoviečanskom rukom načinjenu, najvišju,
Eifelovog turna u Parizu. Pak kaj su te
300 metri toga turna naprama »Himalayi»
ili pak naprama navišjem uzdignutju jed-
noga balona? — Onih nekoliko na 25 kata
sazidanih palačah u New-Yorku, kojim se
naši američanski putnici, kad onamo dojdou
čude, da im usta odprta ostanu, nije niti
vriedno spominjati.

A sada pak ajdemo u dublinu, koju
čoviek nemože tako lahko prodrieti kak u
visinu, a to je posve shvalljivo, pošto se
zemlja i voda takovomu poduzetju mnogo
bolje suprotstavljaju nego zrak, koj našu
kruglu okružuje.

Čoviek u morje još nije odviše dubo-
ko prodrl, em mora zadovoljan biti, ako
mu ide za rukom sa ronilčnim zvonom
u neznatnoj morskoj dubini koju potonulu
ladju pretraživati i u njoj nadjene drago-
cienosti na površinu van iznesti; ali on je
ipak morskú dobljinu izmieril i on zna, da
su u dubljini od 5000 metara iliti pet kilo-
metarah još živi stvorovi... dakako nieki
nevoljni sluznati, na formu hladnetine stvo-
rovi, koji akoprem puškinoga praha nisu
znašli, ali ipak medjusobno rat vode, kak
da to biti mora ua tom liepom a ipak ne-
voljnom svietu! —

Mir i sporazumljenje medju sobom po-
držati, to bu uzprkos iznadjenomu puškinu-

mu prahu, za pravo mogel samo čoviek ako
... bi hotel i ako bi puno bolji bil nego
li je.

I u tvrdu zemlju se je čoviek zaroval,
za vriednost i dragocienosti iz raznog ka-
menja i kovine izvadi, ali u svojih rudah
nije dalje došel, kak do 1150, a sa sved-
rom 1716. metrih.

Münchenhausen, on glasoviti lažec je to
dakako bolje razmel, koj je odmah kroz
sredinu zemlje na drugu stran preletel i
tam van izašel, a i francuz Julius Verne je
do sredine zemlje doputoval. Dakako, da su
ova obodva baž takovi lažci, kak oni ne-
sudjeni jagari, koji na sve pucaju a nikada
nikaj nepogode. Ona dva su svoja putova-
nja samo u fantaziji delali, a to je baš za
nje dobro, jer bi se inače bili na prah i
pepel obrnuli. Mi znamo da je zemlja —
izvan gornjega naslaga, gde mi živimo —
sve samo jedan ogenj, kak se to iz vrućih
zviranjkov, koji na mnogih miestah zviraju,
pak onda iz vulkanah, koji ognja i vruću
lavu sipaju viditi more.

Em. Kollay.

Svakovrstne novosti.

Čudnovitosti jednoga vodje.

Iz Petervara javiju, da su ove dneve
odkrili v Ocs-akovu jednoga glasovitoga
vodje, Suvarovoga monumentalnoga spome-
nika. S ovom prilikom su ruske novine
zanimljive stvari pisale od ovoga vodje, —
kakov je to čuđen čovek bil. —

Suvarov je na primer najrajsi gol hodil
vu svojoj hiži i to soldačkim koraki. — I
v ovoj Adamovoj opravi je prijimal svoje
adjutante dapače i višeše oficire. Navadno
več ob šestoj vuri se leže spat. A v poste-
lji nema drugo, kak jen kup slame, niti
blazine, nikaj. Ob polnoči se je stal i počel
pisati, a slugim je oštro zapovedal, da ga
vjutro zaran naj zbudiju i ako se nebi
mogel stati, onda ga naj za uoge potegneju
vun iz postelje. Vjutro ob 8 vuri je zajt-
rekuval, s kojum prilikom su navek za
15—10 prestirali kajti stranjske je jako rad
imel. On je jako mertučljivo živel, malo jel
i malo pil Dočim je svojim gostom najfini-
še hrane dal pripraviti, onje zadovoljen bil
s juhom od ribe i pojel falaček mesa. —
Prvi komornik je nekakov Proski zvani
čoviek bil, koj je potlam plemenitaš postal
i na leto 1500 rubelov plaše vlekel. —
Domaču živinu je ne trpel okoli sebe, ma-
kar je izvrstno znal nasljedovati živinske
glase. — Da su s turčini imeli bitku, onda
je zapovedal svojim soldatom, da kak budu
čuli kokota kukurikati, odmah moraju bitku
početi. Oficiri su se počeli čohati po glavi
kak bu to zgledalo, de niti jednoga kokota
nevidiju okoto sebe. — Ali komaj se počelo
deniti, več čujeju da je nešči strašno zaku-
kurikal, a to je nišči ne bil drugi kak sam
Suvar ov.

Mlat.

Mlada Fanika je ran v žetvi odisla za-
muž; ali niti par mesecov je ne minulo po
gostovanju, več se premenil muž, i počel
je svoju ženu sekirati a negda-negda i na-
pokati. Plaćuč ide anda naša Fanika k sta-
rešim i počme se tuziti otcu, kaj dela sniom
muž.

Ah, to ti je ne tak velika falinga, dra-
ga čerka — veli otec — im to svaki zna,
da po žetvi mora dojtii mlat.

Gabona árak. — Ciena žitka.

mmázsa	1 m-cent,	kor. fill.
Buza	Pšenica	22.00 —
Rozs	Hrč	18.00 —
Arpa	Ječmen	15.00 —
Zab	Zob	15.00 —
Kukoricza uj	Kuruza nova	12.00 —
Fehér bab uj	Grah belj	16.35 —
Sárga bab	› žuti	14.00 —
Vegyés bab	› zmésan	13.40 —
Kendermag	Konopljeno seme	20.00 —
Lenmag	Len	21.20 —
Tökmag	Koščice	19.20 —
Bükköny	Grahorka	15.00 —

NESTLÉ-JEVO
 — BRAŠNO ZA DJECU —
 (Kindermehl)
 Davno priznana hrana za zdravu i bolesnu djecu kao što i bolujuće na želudcu. Zaštüuje i čuva protiv povraćanja, prolievu i kožnim osipinama.
 Sadržaje najbolje alpinsko mlieko
 Brošura „O njezi djece“ šalje na zahtjev badava HENRI NESTLÉ, Beč, I., Biberstrasse 11.
 Dobiva se u svim ljekarnama i drogerijama po 1 i 20.

Egy a magyar, német,
és horvát nyelvet bíró
kereskedősegéd
azonnal felvétetik.

Liszt és Brodnyák
divatárkereskedésében
Strídon.

Egy jó erkölcsű fiu
tanulóul
felvétetik
Fischel F. (Strausz Sándor)
könyvnyomdájában
Csáktornyan.

609 sz. 1907.

587

Arverési hirdetmény.

Atulrott bírósági végrehajtó az 1881 évi LX. t.-cz. 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a nagykanizsai kir. törvényszéknek 1907 évi 5453/p számú végzése következtében Dr. Tamás János perlaki ügyvéd által képviselt Muracsány község javára Gróf Andrassy Sándor ellen 33 K. 45 fill. s jár. erejéig 1907. évi október hó 16-án fogatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 1100 K. becsült következő ingóságok, u. m. : 11 drb. sertés nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a perlaki kir. jbiróság 1907. évi V. 401/2 sz. végzése folytán eddig

összesen 57 kor. 14 f. bíróilag már megállapított költségek erejéig, a Kompária matorban leendő megtartására

1907. évi november hó 18. napjának d. u. 2 1/2 órája

határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX-t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt, Perlak 1907. nov. hó 6.

Szőlőoltványok

miniszterileg előirt minőségben, 22 faj csemege, 28 borfajban, háromféle alanyon, fajtisztán, meszes talajra is.

Gyökeres vessző Portalis, Solomis, Monticola, Aramon, Rupestris, Ganzin No 1. és 2. kapható :

Vállalati szőlőtelepnél

Billéd, Torontál megye.

Legolcsóbb árak!

Készlet : 419,000 oltvány, 2500,000 gyökeres.

Árlap ingyen.

585 2—12

Az intézőség.

Bischoitzky Miksáné, Nagykanizsa.

Nagy választék uj és átjatszott zongorák, pianinók, fusharmoniumok és cimbalmokban
Részletfizetésre is!

Hangszerek bérbe adatnak. 994 20-20

Védjegy: „Horgony”

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller
 pótléka
 egy régiónak bizonyult háziser, mely már sok év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult községnél, oszánál és meghűléseknel, bedörzsöléskeppen használva.
 Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ara üvegekben K—80, K 140 és K 2.— és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.
 Dr. Richter gyógyszerára az „Arany oroszlanhoz”, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.
 Mindennapi szétküldés.

Nemes faju asztali almát

589

ugymint:

Arany Reinete
Arany Parmen
Canadi Reinete

Erdélyi Batul
Erdélyi Bőralma
Nemes piros stb.

minden mennyiségben és válogatott minőségben szállít

64. — koronáért 100 kilót

TÓDOR R. Utóda, Csáktornyan.

Van szerencsém a t. cz. közönség b. tudomására adni hogy a beállott bányászati zavarok miatt

trifaili kőszén

kicsinybeni elárusításra nem jön forgalomba.

Tisztelettel

Klein Vilmos

a trifaili kőszénbányák
képviselője.
NAGYKANIZSA.

591 1—10

Jobban tisztít, mint minden más
fém tisztítószert

Hízigó: St. Louisi világhírlapon
Grand Prix.

Köhögés, rekedtség és hurut ellen nincs jobb a
RÉTHY-féle

pemetefü cukorkánál!

Vásárlásnál azonban vigyázzunk és
határozottan RÉTHY-félét kérjünk,
mivel sok haszontalan utánzata van.

I doboz 60 fillér.

Csak RÉTHY-félét fogadjunk el!

SZŐLŐOLTVÁNY ELADÁS.

A ki egészséges, olcsó, szép szőlőt akar, bizalommal forduljon
Vityé Miklós lelkismerete-
sen vezetett
oltványtelepéhez
Ös-Csanádon (Torontálmege),
a hol szokvány minőségű I. rendű
fás, gyökeres és sima zöldoltvá-
nyok, bor és csemege fajok, vala-
mint amerikai sima és gyöke-
res szőlővesszők, nemkülönben
ugyanazon fajok II. rendű osztály
zatban a legelősből árban kap-
hatók. Szőlőlugasnak külön
e célra választott fajok. —
Faj és árjegyzék kívánatra és
bérmentve.

A számos elismerő-levél közül itten csak egy:
TORMAFÖLD u. p. Szécsisziget, (Zalam.
1907. szept. 30-án.

Az Öntől rendelt sőo drb. gyökeres fásoltvány igen
szépen megeredt; egy szál sem maradt belőlük; vesszőjük oly
hosszúra nőtt, hogy magasságuk egy kétméteres karót meg-
haladták és le kellett őket vágni; teljesen fajtiszták. Szive-
sen ajánlani fogom Önt minden ismerősöm és barátomnak
és kérem sziveskedjék címre leguabb árjegyzékét meg-
küldeni. Kiváló tisztelttel HAJDÚ IMRE. 884 1-10

Eladó esetleg bérbe-
adandó Csáktornyan egy
három szoba konyha stb.
mellékhelyiségekből álló
lakház.

Bővebb felvilágosítással
szolgál

Kántor Bernát

Csáktornya.

576 3-3

A csáktornyai uradalmi szentilonai korcsmaház

a hozzátartozó melléképületekkel együtt

f. év november 20-án d. e. 9 órakor

az uradalmi gazdasági irodában bérbeadatik

1908. január 1-étől kezdődő 3 évre.

Bérleti szándékozóknek készséggel ad fölvilágosítást

az uradalmi tisztség.

588 1-2

559 8-10

A
sóskúti

PAULA

FORRÁS természetes hazai diuretikus gyógy-
ásványvíz. Leghírnevesebb orvos-professoraink
kiváló gyógyeredményeket érnek el vele minden-
nemű hurutos gége-, epe-, vese-, hólyag- és májbetegségeknél és a legakutabb gyomor betegségeknél is
biztos hatása van.

Folséges és különleges gyógyszer gyomorégés ellen és vizeleti zavaroknál.

Kapható minden jobb fűszer- és ásványvízkereskedésben.

Muraköz és Alsólendva egyedüli főelárusító:

STRÁHIA TESTVÉREK Csáktornyan.

Elhalálozás miatt ha-
tóságilag engedélyezett

VÉGE LADÁS!

Alois Kürschner cégnél **Varaždinban**

üzletfelosztás miatt mindennemű

**férfi- és női divatárúk, bundák,
olcsón kaphatók.**